

Državnozbornske volitve v Italiji

Padec komunistov, konsolidacija KD in prodoren uspeh socialistov

Izid državnozbornskih volitev, ki so bile v nedeljo, 14., in v ponedeljek, 15. t.m., lahko proučujemo iz različnih zornih kotov. V tem sestavku pa jemljemo v poštev tri aspekte.

O njihovem izidu na splošno moramo ugotoviti predvsem odločno nazadovanje komunistične partije, saj je v poslanski zbornici izgubila kar 21 sedežev, v senatu pa sedem, skupno torej 28 parlamentarcev. Socialistična stranka je vsekakor dosegla prodoren uspeh, saj ima v poslanski zbornici 21 poslancev več in je po zaslugi skupnih list s socialdemokrati in radikalci — v Trstu tudi z Listo za Trst — okrepila svoje vrste tudi v senatu. Okrepila se je tudi Kršč. demokracija, saj ima v poslanski zbornici 9 poslancev več, v senatu pa 5. To je dokaj presenetljivo glede na dejstvo, da je bila ta stranka med volivno kampanjo povsem osamljena in bila tarča napadov tako zaveznikov iz vrst petstrankarske koalicije kot desne in leve opozici-

Zanimivo je, da so na teh volitvah doživele poraz tri stranke zadnje vladne koalicije, in sicer republikanci, socialdemokrati in liberalci. Očitno je tem strankam škodovalo včasih naravnost smešno kokeširanje s Craxijevimi socialisti in tudi cenena polemika z De Mitovo Kršč. demokracijo, pozabljajoč, da so prav te stranke bile v vsej povojni zgodovini najzvestejše zaveznice Kršč. demokracije in živele ter uspevale v njeni senci.

Na zadnjih volitvah so nazadovali misovci — razen v Bocnu in Trstu! — nekoliko so se okrepili radikalci, odlično pa se se uveljavili zeleni, ki imajo nič manj kot 13 poslancev in enega senatorja. Nekoliko se je okrepila proletarska demokracija, ki očitno jemlje glasove predvsem komunistom, kar velja delno tudi za zelene.

Kar zadeva manjšinske skupnosti, je treba omeniti, da so v Dolini Aoste prodorno zmagali avtonomisti in si zagotovili oba parlamentarca, ki tej deželi pripadata po ustavi. Poražena je bila koalicija med KD, KPI in PSI. Južni Tirolci imajo v novem parlamentu tri poslance in dva senatorja. Z razliko od prejšnjih političnih volitev ni bil izvoljen kandidat tridentinskih avtonomistov, ki je nastopil z znakom Južnotirolske ljudske stranke. Dosedanji senator Fontanari ni kandidiral. Sardinska akcijska stranka je dosegla uspeh in ima v no-

SENATNA ZBORNICA 1987

Stranke	Sedeži	Razlika
Kršč. demokrati	125	+ 5
Komunisti	100	- 7
Socialisti *	36	- 2
Misovci	17	- 1
Republikanci	8	- 2
Socialdemokrati	5	- 3
Liberalci	3	- 3
Radikalci	3	+ 2
Demoproletarci	1	—
Južni Tirolci	2	- 1
Aostanci	1	—
Sardinci	1	—
Lombardska zveza	1	+ 1
Zeleni	1	+ 1
Združene liste	11	+ 11
Skupno	315	—

* V nekaterih deželah — tudi v F. J. k. — so socialisti imeli skupne liste s socialdemokrati in radikalci (v Trstu tudi z Listo za Trst).

vem parlamentu tri predstavnike, in sicer dva poslance in enega senatorja. Izvolila je torej enega poslanca več.

Kako smo volili Slovenci v Italiji

Kako so volili Slovenci v Italiji? V tej zvezi je treba najprej ugotoviti, da je bil v drugem tržaškem volivnem okrožju za senat izvoljen na komunistični listi slovenski kandidat Stojan Spetič. KPI je treba dati priznanje, da je tudi tokrat — kot na vseh prejšnjih državnozbornskih volitvah — omogočila izvolitev slovenskega parlamentarca. Spetič je sicer zbral za 2,7 odstotka manj glasov, kot njegova predhodnica Jelka Grbec pred štirimi leti, vendar je treba pri tem upoštevati več dejavnikov, med drugim delovanje tekmecev iz vrst zelenih in demoproletarcev ter verjetno tudi kakšne »abstinate« iz lastnih partijskih vrst. Za Spetiča so očitno glasovali tudi nekateri slovenski socialisti in volivci Ssk.

Kar zadeva Slovensko skupnost, moramo ugotoviti, da je le delno uspelo zavez-

ništvo s Sardinsko akcijsko stranko in z Union Valdotaïne, se pravi manjšinsko zavezništvo z nastopom pod znakom Sardinske akcijske stranke. Vzrok tega delnega uspeha — v vsej deželi Furlaniji Julijski krajini je bilo zbranih kakih 6 tisoč glasov namesto deset tisoč — bo treba še natančneje proučiti, vendar bi na tem mestu navedli tele tri: za takšen nastop ni bilo pravočasne priprave (tu je le delno kriv predčasni razpust parlamenta); v pristojnem strankinem organu je bil sklep sprejet ob nasprotovanju dobršnega dela, sicer manjšinskega, članov; na samem pragu volitev je goriški tednik, ki ima vpliv na del volivcev Ssk, grajal sklenjeno volivno zavezništvo Ssk in priporočal glasovanje za italijansko stranko relativne večine. S tem nočemo sicer trditi, da je ta stranka pre-

dalje na 2. strani ■

POSLANSKA ZBORNICA 1987

Stranke	Sedeži	Razlika
Kršč. demokrati	234	+ 9
Komunisti	177	- 21
Socialisti	94	+ 21
Misovci	35	- 7
Republikanci	21	- 8
Socialdemokrati	17	- 6
Radikalci	13	+ 2
Zeleni	13	+ 13
Liberalci	11	- 5
Demoproletarci	8	+ 1
Južni Tirolci	3	—
Sardinci	2	+ 1
Aostanci	1	—
Lombardska zveza	1	+ 1
Skupno	630	—

je. S 34,3 odstotka je KD ostala stranka relativne večine in pustila za seboj raven 32,9 odstotka glasov, se pravi najnižjo ravno v vsej svoji zgodovini. Od KPI jo zdaj loči 7,7 odstotka glasov (prej samo trije odstotki), od PSI pa celo 20 odstotkov, kar pomeni, da je trikrat močnejša politična sila od socialistov.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 21. junija, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Potovanje v Tadžetako-mo« (Tome Arsovski, Katarina Minatti); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Športni in glasbeni popoldan; 17.30 Športne novice; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 22. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor »Vox Julia« iz Ronk; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Janez Bitenc: Srečanje z novo pesmico; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni orkester Camerata Labacensis, vodi Stojan Kuret; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 23. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Prehrana in zdravje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povezava v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 V znamenju Rdečega križa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni orkester Camerata Labacensis, vodi Stojan Kuret; 18.00 Marin Držić: »Lazar s p'd klanca«, komedija; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 24. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 O razvoju filma v Sloveniji - Opoldanska rubrika; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Naši zbori; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Trio flavt iz Novega Sada v našem studiu; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 25. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Naš jezik - Hiša in vrt; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Iz šolskega sveta; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Naša pesem 1986, 9. tekmovanje slovenskih pevskih zborov v Mariboru; 18.00 Četrtrkova srečanja: Zgodbe vandrovc, orjunaša in narodnega revolucionarja Lipeta Kosca; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 26. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Hiša in vrt - Od Mont Blanca do free climba ali prostega plezanja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor »La bottega musicale« iz S. Raffaele Cinema in zbor »Schola cantorum« iz Oxforda; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik; 14.20 Ne prezimo!; 15.00 V svetu filma; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 27. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Peter Iljič Čajkovski: Drugi koncert za klavir in orkester v g duru, op. 44; Prvi koncert za klavir in orkester v b molu, op. 23. Pianist François Joël Thiollier; simfonični orkester RTV Ljubljana, vodi Anton Nanut; 11.30 Beležka - »Ta rozajanski glas« - Glasbeni mozaik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Naš lepi okrogli svet«; 16.00 Kaj je drugačnega v telesni kulturi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Sklepno srečanje glasbenih sol Primorske; 18.00 Mario Uršič: »Franc in njegovi«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiskarna tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Letošnji tržaški velesejem

Predsednik tržaške velesejmske ustanove Marchio in glavni tajnik Tamaro sta pred dnevi v kongresnem središču na Montebellu imela tiskovno konferenco, na kateri sta obrazložila program 39. mednarodnega velesejma v Trstu.

Uradna otvoritev velesejma je bila v sredo, 17. junija. Velesejem je odprl prvi italijanski minister iz Trsta Paladin. Velesejem se bo zaključil v ponedeljek, 29. junija.

Urnik za občinstvo je naslednji: od ponedeljka do petka od 16. do 23. ure, v soboto od 16. do 24. ure ter v nedeljo od 10. do 24. ure. Vhoda sta dva: z De Gasperijevega trga in iz Rossettijeve ulice. Vstopnina znaša 4.000 lir ter od leta 1985 ni bila povišana.

Razstavni prostor meri 15.500 kvadratnih metrov. Od tega je pokritega prostora v raznih paviljonih 11.000 kvadratnih metrov in razstavni prostor na prostem meri 3.500 kvadratnih metrov. Lahko damo še kongresno središče, ki meri tisoč kvadratnih metrov.

Na letošnjem velesejmu sodeluje nad tisoč podjetij. Tujih držav in dežel je navzočih 34, od tega z uradnimi delegacijami 25. Uradna zastopstva imajo: Argentina, Avstrija, Burundi, Češkoslovaška, Slonokoščena obala, Gabon, Gana, Indija, Izrael, Jugoslavija, Mongolija, Srednjefriška republika, Kitajska, Romunija, Španija, Sri Lanka, Južna Afrika, Turčija, Uganda, Sovjetska zveza, Zaire, Koroška, Salzburg, Štajerska in Dunaj.

Navzoči so še Danska, Francija, Filipini, Zahodna Nemčija, Velika Britanija, Iran, Mehika, Peru in Švedska.

Dan Jugoslavije je danes (četrtek, 18. junija). Jugoslovansko odposlanstvo je po obisku pri Tržaški trgovinski zbornici imelo tiskovno konferenco v kongresnem središču na velesejmu. Dan Avstrije bo v petek, 19. junija.

Prvič je letos na velesejmu tudi bančno okence, da olajšajo valutne menjave tujim razstavljalcem.

Obširna razprava se je na tiskovni konferenci razvila o tem, ali sedanji prostor in naprave na velesejmu zadoščajo potrebam tržaškega gospodarstva ter na splošno Trsta kot trgovinskega središča. Velesejem mora namreč biti, kot pristanišče, vlečna sila ali nekaka lokomotiva za tržaško gospodarstvo. Predsednik Marchio je rekel, da sedanji prostor trenutno zadošča, a je treba nadaljevati modernizacijo zgradb. Prvega julija bodo pričeli modernizacijo ene izmed zgradb ob vhodu z De

Gasperijevega trga. Seveda je treba proučiti, kaj pravzaprav tržaško gospodarstvo hoče ter kaj hočejo politični in gospodarski krogi Trsta. Z razmahom tržaškega gospodarstva ter povečanjem vloge Trsta kot prestolnice Furlanije - Julijske krajine se postavlja vprašanje, ali naj pride do nadaljnje preustrojitve velesejma, ali do zgraditve novega večjega velesejma. To pa je že politično gospodarska odločitev, o kateri se morajo izreči najvišji krajevni krogi. Velesejem je namreč poslovno središče in — kot rečeno — odsev krajevnega gospodarstva, kateremu lahko pomaga zlasti ne samo s splošnim velesejmom, marveč zlasti še s specializiranimi razstavami skozi vse leto.

Lani je obiskalo velesejem 72.000 ljudi. Razstavljalcev je bilo 733, ki so zastopali 1.200 podjetij. Sodelovalo je 39 držav in dežel, od tega 20 uradno. Tuja zastopstva so se letos povečala za 25 odstotkov in ekstra velesejemski kontingenti so bili povišani letos za 20 odstotkov.

Predsednik Marchio je še povedal, da bodo po sporazumu med velesejmom in deželno upravo zaupali družbi Italstat nalogo, da napravi študijo o možnosti izgraditve novega večjega velesejma, seveda v skladu s potrebami tržaškega gospodarstva, kot smo že poudarili.

—o—

SESTRELILI SO HELIKOPTER

Sovjetska tiskovna agencija TASS je sporočila, da so afganistanski partizani prejšnjo soboto sestrelili v afganistanski pokrajini Balk helikopter, na krovu katerega je bilo 14 ljudi. Med njimi so bili štiri otroci in 2 ženski. Sovjetska tiskovna agencija pa ni poročala o številu žrtev.

Kako smo volili...

■ nadaljevanje s 1. strani

jela veliko glasov od tradicionalnih volivcev Ssk, vendar drži, da je list ustvaril tik pred volitvami zmedo in nudil možnost nekaterim, tudi vplivnim sredstvom množičnega obveščanja za grobe volivne in politične špekulacije.

Ne glede na to seveda nikakor ne moremo govoriti o neveljavnosti tega manjšinskega zaveznitva, saj se je na volitvah lepo uveljavil na Tržaškem kandidata Brezigar (skoraj 1400 preferenc) in na Goriškem kandidata Paulin (300 preferenc).

O tem aspektu političnih volitev bomo seveda še pisali.

Willy Brandt jemlje slovo

V Bonnu je bil izredni kongres zahodnonemške socialnodemokratske stranke. Dosedanji dolgoletni predsednik Willy Brandt je — kot je bilo že napovedano — odstopil in bo imenovan za častnega predsednika. Na njegovo mesto prihaja Hans Jochen Vogel, ki velja za novega ideologa omenjene stranke. Brandt je v svojem poslovnem govoru zagovarjal delo, ki ga je dolga leta opravljal kot strankin vodi-

telj in tudi kot kancler Zahodne Nemčije. Njegovo ime je povezano s tako imenovano Ostpolitik, to je s politiko dialoga z vzhodnim delom Evrope. V svoji dolgoletni politični karieri pa je Brandt doživel tudi nekaj mučnih incidentov politične in zasebne narave, kar je tudi vplivalo na profil in politično usodo te vsekakor markantne osebnosti v povojni zgodovini Zahodne Nemčije.

Italija in Avstrija ter Svetovni dan za zaščito okolja

Združeni narodi so za 5. junij proglasili Svetovni dan za zaščito okolja. Poleg tega je bilo že poprej leto 1987 proglašeno za Evropsko leto okolja.

Ob tej priložnosti je bilo pri Tržaški trgovinski zbornici zasedanje italijanskih in avstrijskih funkcionarjev ter strokovnjakov, ki razpravljajo o omenjeni problematiki. Pobudo za zasedanje je dalo Združenje Italija - Avstrija, ki ima sedež v Gorici.

Celodnevno zasedanje je vodil predsednik omenjenega Združenja veleposlanik Enrico Aillaud. Zborovalce so pozdravili predsednik Tržaške trgovinske zbornice Tombesi, zastopniki županov iz Trsta in Vidma ter predsednika Tržaške pokrajine, nadalje goriški župan ter predsednik dežele Tridentinsko - Južna Tirolska.

Pri pozdravih je prišlo do izraza dejstvo, kako je zaščita okolja obenem zaščita človeka. Gre za zaščito zraka, morja in kopnih tal, kjer človek dela in živi.

Iz pozdravnih govorov naj podčrtamo pohvalo predstavnika Tržaške pokrajine za devinsko - nabrežinsko občino. Spomnil je na turistično potezo z gradnjo Rilkejeve poti ter na čiščenje reke Timava.

Obratno je goriški župan Scarano opozoril na okuženje Soče zaradi industrije v gornji Primorski. Zaskrbljenost je izrazil, da Nova Gorica, ki se je močno povečala, še vedno nima kanalizacije ter tudi to vodi v okuženje Soče. Potrebni so čimprej zavdevni sporazumi in rešitev tega važnega vprašanja za zaščito okolja na Goriškem.

Pozdravnim govorom je sledilo uvodno predavanje senatorja Póstala, ki je podtajnik v italijanskem ministrstvu za zaščito okolja.

Postal je povedal, kako je italijansko ministrstvo za zaščito okolja takoj po ustanovitvi pričelo zbirati podatke o razmerah okolja ter o obrambi človeškega življenja. Podatki so zelo zgovorni ter gredo od alpskega področja do Sredozemlja ter od zaščite gozdov in voda v Alpah do turizma na raznih področjih. Opozoril je na tako imenovani kisli dež kot posledico industrije, na nihanje temperature zaradi premo govornih elektrarn ter na strupene pline od izpuhov avtomobilov. Zaradi vseh teh nevarnosti mora ministrstvo za zaščito okolja po zakonu vsaki dve leti o položaju poročati parlamentu.

Velja spomniti tudi na okuženje okolja zaradi hrupa. Organizacija zahodnih industrijskih držav OCEDE je v decibelih določila vrhno mejo za podnevi na 65 in ponoči na 55. Dejansko pa je hrup na primer v Turinu že pred leti dosegel 76,5 decibela podnevi in 65,5 decibela ponoči ter v Pescari 76,5 decibela podnevi in 73 decibela ponoči.

E. V.

Plesno - pevška skupina »Stu ledi«

(POGOVOR Z NEVENKO SAMEC)

Pevsko-plesna skupina tega imena obstaja pri nas že več let in bliža se čas, ko bo slavila 15-letnico svojega obstoja in delovanja. Brez nje bi v prosvetnem življenju in ljudski kulturi na Primorskem ostajala nenadomestljiva vrzel. Vsem njenim članom in sodelavcem, ki požrtvovalno vztrajajo v tem kulturnem poslanstvu, s tem da nam s svojo dejavnostjo ohranjajo vrednote našega ljudskega izročila, gre vse priznanje. Da bi imeli boljšo podobo o tem, kaj se pri skupini dogaja, smo zastavili nekaj vprašanj Nevenki Samec, eni izmed mlajših članic. (Ur.)

— V naših občilih se o skupini »Stu ledi« že nekaj časa ni pisalo, bi nam kot njena članica lahko povedala, kaj se je v zadnjih letih naredilo?

Tržaška folklorna skupina »Stu ledi« ima svoje ime po plesu in pesni tega imena. Nastala je leta 1973, najprej kot plesna skupina. Ob peti obletnici njenega delovanja pa se je porodila tudi misel, da bi plesne prizore popestrili z ljudskim petjem. Ta zamisel je bila takoj sprejeta, in povabilu so se odzvale žene in dekleta, ki so bile s skupino že poprej v stiku. Na začetku smo pevke nastopale izključno s plesalci, pozneje pa se je naš izbor pesmi tako obogatil — trenutno jih je okoli petdeset — da smo se lahko predstavile občinstvu tudi samostojno. Kot omenjeno, so pesmi ljudske in kot takšne opevajo predvsem splošne ljudske motive: ljubezen, naravo, čustva, žensko usodo.

Strokovno vodstvo je prevzel etnomuzikolog Igor Cvetko iz Ljubljane, ki je odgovoren za izbiro besedil in za umetniško izvajanje pesmi, medtem ko nam je glasbeni mentor prof. Vihra Kodrič.

Občinstvu se predstavljamo v narodnih nošah, ki so krojene po izvornih oblekah. Vsaka članica ima na razpolago dve noši: delovno in praznično. Navadno nastopamo v delovnih, praznične pa pridejo v poštev le v redkih primerih. Praznične obleke so tržaške noše, ki so že na splošno znane. Manj poznane pa so delovne, ki sestojijo iz temne dolge obleke, nabrane v pasu, nadalje iz zgornjega jopiča istega blaga, vso celoto pa dopolnjujeta temen predpasnik in ruta.

Doslej smo nastopale po zamejski Primorski, Slovenski Benečiji, v matični Sloveniji in po Koroškem. Vsako leto smo redno prisotne na reviji »Primorska poje« in na srečanju ljudskih pevcev in godcev na Ptuj.

— Ali se ti zdi, da je ustanovitev te skupine zapolnila določeno praznino v ohranjanju čudovite dediščine naše ljudske kulture, ne le v zamejstvu, temveč sploh na Primorskem?

Nedvomno je naša skupina zapolnila to vrzel. V naših krajih deluje sicer precejšnje število zborov, ki vključujejo v svoj pevski spored tudi ljudske pesmi, toda izvajajo jih v raznih umetnih priredbah, ki se nedvomno oddaljujejo od pristnega ljudskega petja.

— Kako pritegniti, po Tvojem, v naše društveno delovanje še večje število slovenskih ljudi, zlasti mladine?

Moderna glasba je danes tisti dejavnik, ki najbolj priteguje pozornost mladine, predvsem tiste izpod 20 let. Vzбудiti pri njih pozornost za naše petje je dokaj težka naloga, vendar pa nudi pri nas tudi mladim vse možnosti združevanja in družabnega življenja, to je ustvarjanja prijateljskih vezi, ki potem za vedno ostanejo.

— Kaj bi Ti priporočila glede na prihodnost, potem ko nam razni »moderni« ritmi vse bolj spodrivajo domače pevsko in plesno izročilo?

Moderno popevkarstvo, ki ga velike trgovske glasbene hiše z gramofonskimi ploščami in trakovi vcepljajo v dušo mladih, ustvarja nekakšen množičen okus in občutje, katerega podlaga je zgolj elektronsko podajanje in ritem. Pri tem le redko zadenemo tudi na melodiko, ki postaja sploh nekaj postranskega. Besedila so v glavnem v angleščini in jih večina niti ne razume. Vsak pa bi rad dokazal, da je ta čustveni, pravzaprav ameriški svet že osvojil, in da je zato pred drugimi nekaj elitnega.

Nasproti temu teži naša skupina za tem, da neguje pevsko in plesno kulturo v njeni izvornosti. Naš narod ima namreč izredno bogato glasbeno izročilo, polno melodike in notranjega doživljanja. Naša skupina želi to izročilo ohraniti tudi poznejšemu rodu, ki se bo neki dan gotovo v večji meri povrnil k svoji pristni kulturni korenini. Mislim, da se je pri naši mladini — posebno še, če gledamo na matično domovino — to vračanje že začelo.

— Kot se vidi, je za prodor v širšo javnost odločilno ne le nastopanje skupine, temveč tudi predvajanje njenih nastopov po radiu in televiziji. Ali imate tudi kaj takega na vidiku?

Nedvomno pripomorejo vsakršna snemanja k širšemu poznavanju našega delovanja v javnosti. Trenutno vadimo pesmi, ki jih bomo posnale za oddaje na radiu Koper. V programu pa imamo tudi snemanje kasete, ki bo izšla ob 15-letnici obstoja Tržaške folklorne skupine »Stu ledi«, to je prihodnje leto.

(ša)

SENATORJI V FURLANIJU JULIJSKI KRAJINI

Stranka	Izvoljeni	Razlika
KRŠČANSKA DEMOKRACIJA:	Micolini, Fioret, Beorchia	(—1)
KOMUNISTIČNA PARTIJA:	Spetič, Battello	—
* SOCIALISTIČNA STRANKA:	Agnelli, Castiglione	(+1)

* Socialisti so nastopili skupno z Listo za Trst, socialdemokrati in radikalci.

Zbori Glasbene matice so navdušili občinstvo

V Krožku za kulturo in umetnost je bilo v soboto, 13. t.m., veliko ljudi, ki so se udeležili akademije gojencev Glasbene matice, posvečeni pevskim zborom te ustanove, ki jih že vrsto let uspešno vodi Stojan Kuret.

Na večeru so se predstavili otroški, mladinski in dekliški zbor. Spored koncerta je bil zahteven in tehtno izbran. Otroški zbor je nastopil s šestnajstimi enoglasnimi pesmicami na besedilo Svetlane Makarovič, kot jih je uglasbil Uroš Rojko za otroški zbor in klavirsko spremljavo. Na sobotnem koncertu je zbor spremljal na klavir Aljoša Starc. Kdor ve, koliko zahtevnega in utrudljivega dela je potrebno, da tak otroški zbor lahko tako dobro zapoje take pesmice, mora izreči priznanje dirigentu za opravljeno delo.

Najbolj prepričljiv je vsekakor bil mladinski pevski zbor, ki je nastopil s skladbami Martinija, Arcadelta, Kodalyja, So-

Pevska zbor

DEKLIŠKI ZBOR DEVIN in FANTJE IZPOD GRMADE

priredita v petek, 19. t.m., ob 21. uri, v novi osnovni šoli v Devinu

ZAKLJUČNI KONCERT.

Sodeloval bo trio Zorana Lupinca.

Vabljeni!

fianopula, Cortija, Merkuja, Kumarja in Tomca, dodali pa so še eno pesem. Zbor je potrdil svojo visoko pevsko in glasbeno kulturo. Tako intonančno kot interpretativno je zbor zvenel zelo dobro.

Koncert je zaključil nastop pred kratkim ustanovljenega dekliškega zbora Glasbene matice, ki je izvedel skladbo Johanesa Brahmsa »Vier Gesänge« op. 17 za ženski zbor, dva rogova in harfo. Na rog sta igrala Marco Pannella in Giorgio Raseni, na harfo pa Jasna Corrado - Merlak. Romantična zasnova skladbe bi mogoče zahtevala drugačno, bolj zrelo barvo zbora, vsekakor pa je treba priznati, da je dekliški zbor Glasbene matice zelo dovršeno in natančno zapel štiri nemške pesmi Johanesa Brahmsa.

Ob tem koncertu bi radi za konec poudarili dve misli. Prva velja izboru skladb, ki so jih zbori izvajali na sobotnem koncertu. Priznati je namreč treba zborom Glasbene matice, da skrbno izbirajo skladbe, kar seveda bistveno prispeva k oblikovanju glasbenega okusa poslušalcev. Druga misel pa velja dejstvu, da le sistematično delo z otroškimi zbori lahko rodi kvaliteten sad s starejšimi pevskimi sestoji. Stojan Kuret je to potrdil tudi s sobotnim koncertom, ki ga nedvomno smemo uvrstiti med najboljše zborovske koncerte, kar jih je bilo letos na Tržaškem.

90-let godbe na pihala »Nabrežina«

V soboto, 13., in v nedeljo, 14. t.m., je bilo v Nabrežini še posebej slovesno, saj je domača godba »Nabrežina« praznovala svojo 90-letnico ustanovitve. Ta visoki jubilej je nabrežinska godba proslavila na kar se da primeren način, saj je ob tej priložnosti priredila svoj tradicionalni praznik na igrišču Sokola. Poskrbeli pa so tudi za bogat kulturni program, ki je na igrišče privabil zelo veliko ljudi.

V soboto zvečer je bil na vrsti jubilejni koncert nabrežinske godbe. Godba je nastopila pod taktirko mladega kapelnikovega namestnika Sergija Gratona, kajti kapelnik Stanko Mislej je prav pred kratkim prestal hudo operacijo in ni mogel sam prevzeti teže nastopa. Vsekakor je koncert odlično uspel. Godba je zaigrala vrsto svojih uspešnic in potrdila sloves uigranega in interpretativno prepričljivega pihalnega orkestra. Uvodoma je prisotne pozdravil predsednik godbe »Nabrežina« Karel Gabrovec, ki je omenil tudi težave, ki jih mora reševati godba. Najbolj pereči problem je v sedanjem trenutku prostorska stiska, saj godba nima primernih prostorov za vaje. Sledile so čestitke. Prvi je ob visokem jubileju godbe čestital župan Bojan Brezigar, ki je podelil godbi slavnostno spominsko plaketo. V imenu Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Združenja pihalnih orkestrrov Slovenije je nato čestital Pavel Berzulja, v imenu Zveze slovenskih kulturnih društev pa Ignacij Ota. Sledila je podelitev Gallusovih priznanj godbenikom, ki igrajo več kot pet, petnajst in petindvajset let pri godbi. Kot bližnji sosed in večkratni sodelavci na skupnih prireditvah so godbi »Nabrežina« čestitali tudi »Fantje izpod Grmade« in »Dekliški zbor Devina«. Sledil je spored, ki so ga oblikovali plesalci kluba »Diamante« iz Turriaca. Za ples pa je igral ansambel Taima.

Nedeljski popoldanski spored pa je bil mogoče še bolj prazničen. Na prireditvi je namreč sodelovalo kar devet pihalnih orkestrrov, ki so s svojo prisotnostjo hoteli počastiti visoki jubilej nabrežinske godbe.

Pihalni orkestri so se zbrali na trgu v Nabrežini. Prisotni so bili pihalni orkestri iz Ricmanj, Turriaca, Doberdoba, Križa, Proseka, Doline in godba »La beneficenza« iz Sassuola pri Modeni ter godba na pihala iz Postojne, poleg seveda domače nabrežinske godbe. Sledil je promenadni koncert s trga do igrišča Sokola, kjer so se godbe združile in pod vodstvom Stanka Misleja zaigrale skupno uvodno koračnico. Sledil je kratek nastop posameznih godb. Kot zadnji je nastopil pihalni orkester iz Postojne, ki letos slavi 170 letnico obstoja. Na željo občinstva je ta zares odlična godba dodala še nekaj skladb, ki so navdušile vse ljubitelje te vrste glasbe.

Vsem prisotnim je predsednik godbe »Nabrežina« podelil priznanje za sodelovanje, sodelujoči orkestri pa so čestitali slavljencem. Ob tem pomembnem kulturnem dogodku in jubileju v Nabrežini velja omeniti tudi dejstvo, da je godba »Nabrežina« ob tej priložnosti izdala tudi brošuro o svoji zgodovini. Brošura ima 22 strani. Zgodovinsko kronika sta napisala Suzana Briščak in Walter Škerk, ilustriral pa jo je Marko Bogatez. Gre vsekakor za pomembno publikacijo, ki bo obogatila znanje o krajevni zgodovini naših krajev.

—o—

PREPOVEDANA KNJIGA

Sodišče v Beogradu je prepovedalo izdajo knjige z naslovom »Sumljiva družba«, katere avtor je časnikar Milorad Vučelić. V razsodbi je rečeno, da knjiga vsebuje poglavja, ki so žaljiva za jugoslovanski režim in njegove voditelje. Kot poroča jugoslovanska tiskovna agencija Tanjug, bodo knjigarne lahko to knjigo prodajale samo pod pogojem, da bodo iz nje odstranjena poglavja, ki jih smatrajo za žaljiva. V knjigi so zbrani članki, ki so jih objavili razni listi v Jugoslaviji. V svoji razsodbi beograjsko sodišče trdi, da knjiga napačno slika jugoslovanski družbeno-politični sistem in da bi utegnila zato motiti javni red.

Zaključna prireditvev srednje šole Fran Erjavec

Srednja šola F. Erjavec se je tudi letos izkazala z lepo in kvalitetno zaključno prireditvijo. Tokrat je postavila na oder znano Ingoličevo Tajno društvo PGC, ki ga je za oder priredila Lučka Susič. Izbira tega dela je bila zelo posrečena, saj govori o življenju v šoli in so njegove glavne osebe prav učenci iste starosti, kot jo imajo nastopajoči igralci. Tako so se mladi fantje in dekleta prav dobro vživeli v svoje vloge ter so brez vsake zadržave zaigrali Igor Filipič Mihca, Igor Vodopivec Jožeta, Iztok Bajc Metoda ter Marko Korošic Igorja. Ozadje njihovih dogodivščin pa je predstavljal izredno razgiban razred z dobrimi in slabimi dijaki, profesorji, slugami (smeh in odobravanje občinstva je vzbudil posebno nastop sluga Fiksa, ki ga je igral Marko Križmančič). Poleg šolskega

okolja so mladi igralci prav tako prepričljivo prikazali še okolje ljudske stanovanjske hiše s ponižno hišnico (Marija Mamolo), oblastno in sitno stanovalko Karfijolo (Ivana Godnik), premalo zgledno mamico (Valentina Franca), zapuščeno punčko (Federika Frassinelli) in drugimi stanovalci.

Vsakega igralca posebej je nemogoče omeniti, vendar pa je bila njihova odlika prav ta, da so ustvarili enoto, v kateri je bil vsakdo del celote, ki se je na odru premikala in živela kot nekaj naravnega. Zaslugo za to nosi seveda tudi režiserka, prof. Lučka Susič. Zaslugo za okusno in originalno sceno pa ima prof. Ani Tretjak. Ob koncu predstave je nastopil s štirimi pesmimi in ritmično vajo tudi šolski pevski zbor pod vodstvom prof. Edith Canziani.

Povezovalni utrip velikih in malih literatur

Mednarodno pisateljsko srečanje v Fresachu-Brezah na Koroškem je že od začetkov v letu 1972 namenjeno povezovalnemu informacijskemu spoznavanju med majhnimi in velikimi evropskimi literaturami. Letos se je v prijazni gorski vasi z dvema religioznima tradicijama, katoliško in protestantsko, zbralo okrog šestdeset pisateljev. Prišli so iz vseh vetrov, iz Francije in Luksemburga, predvsem pa iz srednjeevropskega prostora, iz Zvezne republike Nemčije in Nemške demokratične republike, iz Švice, Češko-slovaške, Madžarske, Poljske in Jugoslavije. Jugoslavijo so zastopali slovenski pisatelji in prevajalci France Filipič, Bogdan Pogačnik, Gatica Jakopin in Anja Uršič. Posebno številna je bila udeležba avstrijskih pisateljev in z njimi delovno povezane skupine nemško pisateljev iz Južne Tirolske v Italiji. Iz Celovca je prišel

prevajalec številnih slovenskih avtorjev v nemščino Peter Kersche, srečanja pa sta se tudi udeležila na Dunaju živeča slovenska rojaka Milena Merlak in Lev Detela.

Dva referata, predavanja Lužiškega Srba Bena Budarja iz Nemške demokratične republike o bogatem cvetoberu lužiškosrbskih ljudskih pregovorov, rečenic in pripovedk na majhnem sorbskem otoku, obdanem z nemškim morjem, ter retoromanskega Svicarja Flurina Spesha o literarni dvojezičnosti, oziroma večjezičnosti na nemško-retoromanskem alpskem prostoru, sta poslušalcem prikazala nove dvojezične oblike literarnega ustvarjanja in sodelovanja, s katerim se soočajo zlasti tisti manjši evropski narodi, ki so se znašli v naročju ali oklepu velikih jezikovnih kultur.

Skoraj vsa predavanja so se dotikala meta-komunikacijskih problemov, kot so značilni za razmerja med različnimi jezikovnimi literarnimi krogi. Tako je Poljak Janusz Borysiak razčlenil spremenljivo podobo avstrijskega človeka v zgodovinsko pogojenih literarnih tokovih poljske književnosti.

Znana slovenska prevajalka Anja Uršič je na zelo osebni način spregovorila o svojih lastnih izkušnjah, kot si jih je pridobila pri literarnem prevajanju sodobnih nemško pišočin avtorjev v slovenščino. V načinu čustveno pogojene kocerije je spregovorila o svojem odnosu do pokojne avstrijske pesnice in pisateljice Ingeborg Bachmann, ki se je rodila v Celovcu. Anja Uršič je v slovenščino prevedla komplicirano, večsmerno delo pomembne avstrijske avtorice. Roman »Máline« je namreč dokument težkega notranjega sveta Ingeborg Bachmann, splet psihološko utemeljenih predstavitev samote, nekomunikativnosti, neizpolnjene ljubezni. Glavna oseba dela Máline je razpoznavni znak človeške krhkosti v vedno bolj brezosebni industrijski družbi 20. stoletja. Anja Uršič je na podlagi svojega razmerja do notranjega umetniškega sveta Ingeborg Bachmann razložila tudi svoj odnos do stilističnih posebnosti romana »Máline«. Pri prevajanju so ji več težav kot stilistične posebnosti Ingeborg Bachmann povzročali specifični avstrijski izrazi za konkretne predmete ali stvari v življenju, ki jih slovenščina včasih ne pozna.

Avstrijsko-ameriški prevajalec in pisatelj Herbert Kuhner je osvetlil svoje angleške prevode avstrijske literature. Poleg obširne antologije nemškega avstrijskega pesništva je med drugim, kot je znano, prevajal tudi slovenske koroške in hrvaške gradiščanske pesnike, katerih

prevodi so izšli v dveh karakterističnih dvojezičnih antologijah.

Peter Boccariüs iz Zvezne republike Nemčije je spregovoril o dokaj pozabljeni temi literature, o vprašanju skrivnosti, oziroma metafizike, kot je značilno zlasti za fantastično, surrealno, oziroma na filozofskem idealizmu zasnovano književnost, medtem ko je v Celovcu živeči in nemško pišoči avtor Anton Fuchs predstavil značilnega staroavstrijskega kavarniškega literata, ostrega kritika in satirika Alfreda Polgarja.

Predavanjem so sledile obširne diskusije, katere so aktivno sooblikovali tudi slovenski udeleženci Bogdan Pogačnik, France Filipič in Lev Detela. Intenzivni povezovalni čar pisateljskega srečanja v Brezah pa pride še posebej do izraza na številnih zasebnih srečanjih po uradnem delu prirediteljev, na katerih so udeleženci iz številnih držav, ki vsako leto sproti razčlenijo najnovjša literarna dogajanja na širšem evropskem prostoru, že zdavnaj postali pravi prijatelji. Zanimivost letošnjega 16. mednarodnega pisateljskega srečanja v Brezah, ki je potekalo med 29. in 31. majem, pa je bil tudi skupni izlet na koncert v stari samostan od Millstattskega jezera, kjer sta salzburška glasbenika Helmut Klöckl in Wolfgang Guttmann na glasbilih lutnja in piščal med drugim predstavila staro Bachovo in Mozartovo ter moderno Debussyjevo glasbo.

Posebnost letošnjega pisateljskega srečanja v Brezah je bila svečana otvoritev »knjižnice pisateljskih srečanj v Brezah«. S slovensko književnostjo živo povezani Peter Kersche, po poklicu celovski knjižničar, je na pobudo koroškega deželnega glavarja Leopolda Wagnerja že zbral nad 300 knjig okrog 170 dosedanjih udeležencev srečanja. V prostorih občinske hiše v Brezah je takó na razpolago tudi bodočim raziskovalcem kulturnega življenja v Srednji Evropi bogata dokumentacija o mednarodnih literarnih stikih na Koroškem. Knjižnico, ki ji je priključen poseben literarni arhiv, stalno dopolnjujejo.

Lev Detela

—o—

DE CUELLAR OBIŠČE MOSKVO

Glavni tajnik Združenih narodov De Cuellar bo ob koncu tega meseca uradno obiskal Sovjetsko zvezo. To je sporočila tiskovna agencija TASS. Med svojim bivanjem bo obiskal poleg Moskve tudi Ukrajino in Belorusijo; gre za dve sovjetski republiki, ki sta tudi ločeno članici Združenih narodov. Do tega posebnega položaja sta dobili pravico, ker je na njunih ozemljih potekal glavni boj Sovjetske zveze proti nemškim okupacijskim silam v zadnji vojni.

Iskrene čestitke dr. Branku Marušiču

V petek, 12. t.m., je na filozofski fakulteti v Ljubljani uspešno obranil doktorsko disertacijo z naslovom »Politično gibanje goriških Slovencev v drugi polovici 19. stoletja« dolgoletni ravnatelj Goriškega muzeja na gradu Kromberk pri Novi Gorici in ugledni primorski zgodovinar Branko Marušič. Obramba je potekala pred komisijo, ki so jo sestavljali dr. Bogo Grafenauer, dr. Vasilij Melik in dr. Janko Pleterški. B. Marušič si je s tem pridobil naslov doktorja zgodovinskih ved, ki nekako ustreza italijanskemu znanstveno-raziskovalnemu doktoratu in pomeni v Jugoslaviji tudi formalno potrdilo izvirnih znanstvenih

nih izsledkov, ki se ponavadi dosežejo v okviru podiplomskega dela na univerzitetnih katedrah ali v raziskovalnih inštitutih. Ker nam je znano, da je dr. Branko Marušič do svoje izvirne znanstvene sinteze prišel ob usakodnevem ravnateljskem delu in je ves čas svoje zaposlitve v Goriškem muzeju redno objavljajal poglobljene razprave zlasti iz polpretekle zgodovine goriških Slovencev, naj mu za ta uspeh gre še toliko večje priznanje. Tem čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Novega lista, saj veljajo človeku, ki že dolgo plodno sodeluje tudi pri mnogih znanstvenih in kulturnih pobudah

Se nekaj smo zapazili ob koncertu na Zemonu: zbor Consortium musicum z dirigentom Mrkom Cudermanom, ki sicer vodi tudi zbor ljubljanskega Radia in ljubljanske Akademije za glasbo, zmore vrhunsko kontinuiteto tudi ob generacijskih premikih v svojih vrstah. To pa je seveda še atribut več v enkratnem poslanstvu tega slovenskega zbora.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Lev Detela

Literarno potovanje v slovensko - italijansko - nemški večkotnik med Ljubljano, Celovcem in Trstom

Dunajski časnik »Wiener Zeitung«, katerega lastnik je republika Avstrija, je najstarejši še izhajajoči dnevnik na svetu, saj so ga ustanovili leta 1703. Od novembra 1983 mu je dodatno priložena mesečna priloga »Lesezirkel«, ki se je kot pomožno učno sredstvo že zelo priljubila na številnih avstrijskih srednjih in višjih šolah in kot informativno berilo v različnih kulturnih inštitucijah in klubih v Avstriji in drugod po svetu.

Osrednjo pozornost posveča »Lesezirkel« avstrijskim literarnim vprašanjem, vendar je za vsako številko značilno tudi internacionalno obeležje. Že od prve številke izhajajo v mesečni prilogi dnevnika »Wiener Zeitung« strokovno utemeljeni eseji o dogajanju pri avstrijskih sosednih ter drugih evropskih narodih, pri Francozih, Italijanih, Rusih, Poljakih, Švicarjih ali Nemcih. V teh okvirih je že v tretji številki leta 1984 Lev Detela na obširen način predstavil sodobno slovensko literaturo.

Marca letos je »Lesezirkel«, ki ga ureja dr. Thomas Pluch, publicist in pisatelj po rodu s Koroškega, ki je s svojo televizijsko nadaljevanje »Vas ob meji« opozoril na pereče avstrijske manjšinske probleme, še obširneje prisluhnil dogajanju med Ljubljano, Trstom, Celovcem in Gradcem. V odgovarjajočih prevodih so predstavljeni predvsem moderni ali mlajši slovenski pesniki in pisatelji, Dane Zajc, Kajetan Kovič, Tomaž Salamun, Jože Udovič, Rudi Šeligo ter zgodaj umrli Boštjan Seliškar. Najmlajšo slovensko matično književnost zastopajo Maja Vidmar, Brane Bitenc in Marko Pavček. Jože Horvat piše o najmlajših slovenskih prozaistih, Vasja Predan o šestih stalnih slovenskih gledaliških hišah, z značilnim prevodom pa je predstavljen tudi klasik slovenskega novega pesništva, že leta 1926 umrli Srečko Kosovel.

Pričujoča izdaja dunajskega »Lesezirkla« zavestno opozarja na dejstvo, da Slovenci ne živijo samo v ožji Sloveniji, v Ljubljani in njeni okolici, temveč tudi v zamejstvu v Italiji in Avstriji. V tem smislu poroča Miroslav Košuta o sedanjem književnem slovenskem trenutku v Italiji in med drugim omenja Borisa Pahorja, Alojza Rebulo, Vinka Beličiča, Josipa Tavčarja, Ivanke Hergold, Ireno Zerjal, Marka Kravosa in nekatere najmlajše tržaške in goriške slovenske leposlovne ustvarjalce. To poročilo dopolnjujeta karakteristična prevoda pesmi Miroslava Košute in Marka Kravosa, a v nekem smislu tudi prevedeni odlomek iz italijansko napisanega romana »Mladoporočenca iz Ulice Rossetti« izpod peresa v Trstu živečega Fulvia Tomizze, v katerem poroča avtor o tragični medvojni smrti slovenskega primorskega pisatelja Stanka Vuka.

Na koroško slovensko literarno področje posega v svojem eseju o obeh koroških literaturah, slovenski in nemški, Johann Strutz, ta izvajanja pa so dopolnjena z natisi pesmi ali proze Florjana Lipuša, Janka Ferka, Fabjana Hafnerja, Cvetke Lipuš, Maje Haderlap ali Jožice Čertov. Cvetka Lipuš in Fabjan Hafner razčlenjujeta začetke kritičnega slovenskega literarnega ustvarjanja v koroški reviji »Mladje« pred četrto stoletje.

Obširneje je predstavljeno tudi delo in duhovni doprinos dunajske revije za mednarodno literaturo »Log«, v kateri Lev Detela in Wolfgang Mayer König redno objavljata različne literarne dosežke številnih večjih in manjših narodov ali kulturnih krogov, med drugim tudi vedno znova značilne primere slovenskega leposlovnega utripa.

Thomas Pluch piše o letošnjem portoroškem februarjem drugem mednarodnem srečanju pisateljev ob meji, ki se ga je tudi sam udeležil, v posebnem zaglavju pa sta predstavljena letošnja portoroška literarna nagrajenca, slovenski književnik Rudi Šeligo in avstrijski publicist Karl-Markus Gauss.

Gauss je prispeval tudi uvodni esej o duhovnih razsežnostih srednjeevropskega prostora med »Tarokanijo in Barbaropo«, v katerem na svež način opozarja na razgiban neprovincialni utrip sedanje slovenske duhovnosti: »Vsekakor bi Slovenija lahko bila nekakšna "srednjeevropska poskusna postaja", in to ne le kot zemljepisno-geometrijska sredina Evrope, temveč tudi kot sečišče kultur med vzhodom in zahodom, severom in jugom; Slovenci so nam najbližji jugoslovanski narod, in kdor se z njimi ukvarja, bi si lahko pridobil opazovališče, s katerega bi bil mogoč prvi pogled čez neprehodno in zapleteno, čez težko ugotovljivo in tujo mnogoličnost kultur na Balkanu... Vendar bi Slovenijo v ta namen najprej morali odkriti...«

Iz obsežnega, kar leksikalično bogatega gradiva v pričujoči povezovalni številki priloge »Lesezirkel« lahko opozorimo le na nekaj pomembnih prispevkov s široko utemeljenim literarnim in kulturnozgodovinskim zaledjem: Claudio Magris iz Trsta razpravlja o problemu narodne identitete in poetične izkušnje, nekdanji intendant avstrijskega radia Wolf in der Maur išče skupni imenovalec srednjeevropskega kulturnega

prostora na območju med Gradcem in Celovcem, Trstom, Ljubljano in Mariborom. Dunajčan Wolfgang Kraus razmišlja o tržaški italijanski literaturi Claudia Magrisa. Podrobno je predstavljena graška literarna avantgarda, kot jo je pogodila tamkajšnja mednarodno ugledna literarna revija »Manuskripte«. O italijanski literaturi Trsta razpravlja Ilse Pollack, medtem ko je Alexander Muth predstavil pred kratkim umrlega pesnika Biagia Marina, ki je svojo subtilno liriko napisal v značilnem beneškem narečju, kot ga govorijo v Gradežu pri Trstu. Silvia Wansch poroča o židovski literaturi Carla Michelstaedtaerja, ki je umrl leta 1910 v Gorici. Zanimiv je tudi sestavek koroškega nemškega avtorja Hansa Gigacherja o nemški literaturi

Iz Beograda se oglašja Ivan Ivanji, ki poroča o uprizoritvi družbenokritične igre »Jožef in Marija« avstrijskega dramatika Petra Turinija na poskusnem odru beograjskega narodnega dramskega gledališča.

Novo, marčno, izdajo dunajskega »Lesezirkla« dopolnjujejo fotografije predstavljenih mest Trsta, Gradca, Ljubljane in Celovca ter nekaterih pesnikov in pisateljev, med drugim Ivana Cankarja, Kajetana Koviča, Tomaža Šalamuna, Maje Vidmar, Marka Pavčka, Srečka Kosovela, Rudija Šeliga, Florjana Lipuša, Cvetke Lipuš in Maje Haderlap. Na za Slovence zanimivo številko dunajskega »Lesezirkla« je z natisom izbranih prevodov nekaterih sestavkov 27. marca 1987 v prilogi »Naši razgledi po svetu« opozoril znani ljubljanski istoimenski štirinajstdnevnik. 9. aprila ob 19. uri so v ljubljanskem Cankarjevem domu na posebnem povezovalnem literarnem večeru predstavili tudi literarno prilogo »Lesezirkel«, ki jo mesečno objavlja dunajski dnevnik »Wiener Zeitung«.

Novo dunajsko publicistično dejanje je koristen informacijski pripomoček o duhovnem utripu med Trstom, Ljubljano, Celovcem in Gradcem. Seveda pa je škoda, da so uredniki pozabili omeniti avtohtoni doprinos mariborskega obkrožja k večsmerni in raznolični podobi slovenske duhovnosti. V tem smislu vodijo poti iz Ljubljane še v različne druge slovenske smeri, v Koper in Piran, v Kranj, Novo mesto, Ptuj ali Mursko Soboto. Majhna Slovenija, katere obstoj lahko na vlaku med Benetkami in Dunajem kar prespiš, kot piše v »Lesezirklu« objavljeni pesmi »Neverni vnuk« Tomaž Salamun, je v duhovnem smislu močno razvejano področje, ki se tudi dobrim namenom tujcev kaj hitro izvije iz rok.

Izšlo je letno Poročilo Glasbene matice

Glasbena matica je tudi letos izdala svoje letno Poročilo o delovanju glasbene šole in koncertnih prireditvah v preteklem šolskem letu. Gre za brošuro, ki ima predvsem dokumentarno vrednost, saj ob seznamu učnega osebja in gojencev objavlja tudi dragocene podatke o delovanju

Vsekakor gre priznati Glasbeni matici, da je v zadnjem šolskem letu opravila veliko dela na področju glasbene vzgoje, saj je na Tržaškem bilo v šolskem letu 1985/86 vpisanih kar 405 gojencev. Med letom pa je priredila celo vrsto koncertov svojih gojencev, obenem pa priredila tudi abonmajske koncerte v Kulturnem domu v Trstu.

O marljivem delu pričajo tudi uveljavitve številnih gojencev Glasbene matice na številnih mednarodnih tekmovanjih.

Glasbena matica ima svoje podružnice tudi na Goriškem, v Benečiji in v Kanalski

dolini. Na Goriškem je vpisanih 82 gojencev, kar 98 gojencev pa je vpisanih na šoli Glasbene matice v Benečiji, 14 gojencev pa obiskuje glasbeni pouk v Ukvah.

Že ti podatki nam kažejo, da je Glasbena matica v šolskem letu 1985/86 opravila pomembno delo pri glasbeni vzgoji med našo manjšino. Glasbena vzgoja pa prav gotovo ima pomembno mesto v izobrazbi vsakega človeka in je ne gre omalovaževati. Prej obratno, temeljito delo pa redno rodi dobre sadove in Glasbena matica s svojimi koncerti ter priznanji, ki jih dosežejo številni gojenci na raznih tekmovanjih, dokazuje, da pristopa k temu vzgojnemu delu na resen in visoko kvalificiran način. Z ustanovitvijo kompozicijskega oddelka in šolskega godalnega orkestra pa začenja Glasbena matica kriti tudi tista polja, ki so doslej bila zanemarjena.

Sodobno kmetijstvo

Vinogradniška dela v juniju

Pletev, vez, uvrščanje mladice med žice, odstranjevanje zalistnikov, zatiranje plevela, varstvo pred boleznimi in škodljivci ter rahljanje zemlje, zlasti v mladih vinogradih in podsajenih trsah so glavna opravila. Pri odpozebe prizadetih trsah bomo ohranili obliko, pustili mladice za vzgojo posameznih delov trsa ali celo debela, če odganja le v spodnjem delu na osnovi. Te mladice bomo skrbno vezali in negovali ter odstranjevali odvečne zalistnike. Ti se močno razvijejo s pravočasnim pinciranjem osnovne mladice, ki jo negujemo za poznejše deblo.

Na primernih mestih bomo pustili na teh mladiceh določeno število primernih zalistnikov, katerih največji pomen je, da jih kot rozge lahko uporabimo pri rezi v naslednjem letu kot rodni les. Če zraste rozga iz starega lesa, oziroma spečega očesa, je praviloma nerodna, rozga zalistnikov pa je zanesljivo rodna pri vseh sortah, saj je zrasla na rozgi, v tem primeru na dveletnem lesu. Tako zmanjšamo izpad pridelka od pozebe. Vsa dela opravimo pravočasno, po možnosti zelena dela pred škropljenjem.

Škropljenje bo učinkovito, če bodo tri opleti, mladice uravnane med žice ali povezane. Preprečiti moramo, da bi plevel oviral rast in razvoj trsov, zlasti v mladih vinogradih.

Plevel odstranjujemo z obdelavo, s košnjo ali žetvijo in s herbicidi. V vinogradih od enega do treh let ne smemo dopustiti, da bi se plevel sploh razvil, saj je rahljanje zemlje za mlade trse najpomembnejši

ukrep, da bo vinograd dobro in redno obrodil. V mladih vinogradih in pri posejanih trsah mladice redno vežemo ob kol, tako omogočimo boljše rast in preprečujemo razvoj bolezni, predvsem peronosporre. V prvem letu pustimo le dve najlepši mladici, druge odstranimo. Mladici se bosta normalno razvili, imeli bosta dovolj listne površine, potrebne za razvoj trsa. Tudi v drugem letu po sajenju pustimo le dve mladici in redno odstranjujemo zalistnike vsaj do višine poznejšega debela. V tretjem letu pustimo mladice, ki so potrebne za vzgojno obliko trsa, odstranjujemo pa močne zalistnike, ali jih prikrajšamo. Da bi se deblo enakomerno debelilo, pustimo eno do tri mladice, ki jih pinciramo za petim listom do zadnjega grozda.

Po potrebi dodamo zadnji obrok dušičnega gnojila. V mladih vinogradih lahko že dognujemo, odvisno od moči rasti. Poznejše dodajanje dušika je tvegano, saj lahko v jeseni ovira normalno dozorevanje lesa, kar lahko povzroči zimsko pozebo lesa, še prej pa zimskih očes.

Junija škropimo trto pred boleznimi in škodljivci po lastni izkušnji in napovedih prognostične službe za posamezna vinorodna območja.

Če v mladem vinogradu še nismo uredili žične opore, lahko to opravimo še zdaj. Če je oskrba dobra, je rast vinograda normalna, mladice bodo močne in jih bomo težko privezali na kol. Največkrat se bodo upognile k tlom in se lomile. Težave bodo v naslednjem letu ob vzgojni rezi, ko bomo zbirali rozgo za prihodnje deblo.

Ob pravočasno postavljeni opori bodo mladice normalno rasle in dozorele v močne rozge.

V kleti mora biti čim nižja temperatura in primerna vlaga.

V nepolnih sodih ali posodah se kaj rada razvije kau ali bersa. Preprečimo jo tako, da je posoda vedno dolita, polna in vino primerno žveplano. Prazne sode žveplamo pri suhem in dolijemo žveplasto kislino pri mokrem konzerviranju. Steklenice s plutovinastimi zamaški napada mol, zato jih zavarujemo s sodarskim parafinom.

Z. T.

Sadovnjak v juniju

Redno pregledujemo nasade, kajti škodljivci in bolezni se pojavijo zelo nenadoma, predvsem listne uši na mladih poganjkih, ki jih je treba sproti zatirati. Pregledamo cepljena, precepljena in pomlajena drevesa ter odstranimo poganjke, kateri so za razvoj krošnje manj ali sploh nepomembni. Pri mladih drevesih pregledamo ogrodne veje in jih pravilno usmerimo v smer rasti ali po potrebi upognemo, pinciramo ali odstranimo. S tem ustvarjamo možnosti za pravilno osvetlitev krošnje, omogočimo boljše zaščito pred boleznimi in škodljivci ter zmanjšamo obseg zimske rezi.

Pomembno je še vedno redno in pravilno škropljenje. Doslej smo škropili proti škrlupu, v juniju pa škropimo proti: ameriškem kaparju, jabolčnem zavijaču, rdečem pajku. Samice ameriškega kaparja so dorasle in začno kotiti prvi rod ličink, ki se razlezejo po matičnem drevesu in sosesčini, kjer se prisesejo. Mlade ličinke so brez ščitka in najbolj občutljive za in-

dalje na 8. strani ■

Jack London KRALJ ALKOHOL

23

Človek, ki ga je ogenj ožgal, mora pridigati o ognju. Jaz bi bil od Boninov dosti več videl in užitka imel, ko bi bil storil, kar bi bil moral storiti. Ampak po mojem ne gre za to, kaj bi bil človek moral storiti ali kaj ne bi bil moral in smel storiti. Gre za to, kaj človek v resnici storil. To je večno, neovržno dejstvo. Storil sem pač, kar sem storil. Storil sem, kar so storili vsi tisti možaki na Boninih. Storil sem, kar so milijoni možakov po vsem svetu prav v istem času delali. Storil sem, ker je pot peljala do tega, ker sem bil samo človeček, bitje svoje okolice, in niti slabič niti bog. Bil sem samo človek in hodil sem po svetu po oni poti, po kateri so hodili možaki — možaki, ki sem jih občudoval; prosim, polnokrvni možaki, veseli, sposobni za življenje, prsati možaki, prosti duhovi in vse prej kot stiskači v tem, kako so posnemali pene z življenja.

In pot je bila odprta. Bila je kakor nepokrit vodnjak na dvorišču, kjer se igrajo otroci. Malo pomena ima, ako poveš vrlim malim dečkom, ki capljajo po poti v poznavanje življenja, da se ne smejo igrati

blizu nepokritega vodnjaka. Kljub temu se bodo igrali v njegovi bližini. Vsi starši vedo to. In mi vemo, da jih bo nekaj od sto gotovo padlo v vodnjak, in sicer najbolj živi in najbolj drzni. Edino, kar je treba storiti — mi vsi to dobro vemo — je, da vodnjak pokrijemo. Prav tako je s kraljem Alkoholom. Vse govorjenje in pridiganje na svetu zoper njega ne bo pomagalo, da bi odvrčalo možake in mladence, razvijajoče se v možake, od kralja Alkohola, dokler je kralj Alkohol vsepovsod dostopen in kjer se kralj Alkohol vsepovsod istoveti z možatostjo in smelostjo in srčnostjo.

Edina pametna stvar, ki jo ljudstvo dvajsetega stoletja more storiti, je, da vodnjak pokrije, da naredi dvajseto stoletje v resnici dvajseto stoletje in da nažene v devetnajsto in v vsa prejšnja stoletja vse posebnosti tistih stoletij, kakor sežiganje čarovnic, nestrpnost, malike in — kot ne najneznatnejše med takimi barbarstvi — tudi kralja Alkohola.

Od Boninov smo dirjali proti severu za čredo tjučenjev, ki smo jo zasledovali sto

dni proti severu v ledenomrzlo zanohtljivo vreme in skozi velikanske megle, ki so nam po teden dni vkup zakrivale sonce. Bilo je divje, težko delo, brez pijače, brez misli na pijačo. Nato smo vozili južno proti Yokohami z velikim plenom nasoljenih tjučenjih kož in bogatim plačilnim dnevom pred seboj.

Silno sem si želel biti na suhem in videti Japonsko, toda prvi dan je bil določen za delo na ladji in šele na večer smo šli mornarji na kopno. In tukaj je, kakor je bil ustroj stvari in vse življenje uravnano in so možaki urejevali medsebojne zadeve, kralj Alkohol iztegnil roko in me prijel pod pazduho. Kapitan je bil dal lovem denar za nas mornarje in lovci so v neki japonski krčmi na nas čakali, da pridemo ponj. V rikšah smo se peljali do krčme. Naši fantje so jo bili kar zasedli. Pijača je tekla. Vsakdo je imel denar in vsakdo je plačal. Po sto dneh težkega dela in popolne vzdržnosti od pijače, v izbornem telesnem stanju in zdravju, prekipavajoč od dobre volje, ki so jo red in okoliščine dolgo dušile, je seveda vsakdo hotel spiti kozarček ali dva. In potem smo si hoteli ogledati mesto.

Bila je stara zgodba. Piti je bilo treba tolikrat in tolikrat; ko nam je topli čar plal po žilah in nam razvezal glasove in čustva, smo spoznali, da ni čas, da bi delali posamezne razlike, da bi s tem tovari-

— Znaš, Jakec, vselih se mi dobro zdi tisto geslo: »Pesem ne pozna meja.« Ke ho-dejo peuski zbori čez konfine če nu les. Postaumo reč tista Primorska poje. Pojejo tle jn tam, ku de konfina ni.

— Prou res. Ma ne samo Primorska poje, ke je bol na veliko, ma tudi dva, trije zbori se zmenejo jn pridejo vkep na skupen koncert. Denmo reč an taljanski, an slovenski jn an avstrijski. Magari po-jejo vsi trije po slovensko, ke so sami Slc-venci. Ma ne zmeram. So tudi avstrijski, ke pojejo po nemško jn taljanski ke poje-jo po taljansko al po furlansko. Slovenski zbori pej znamo, de so kozmopolitski jn pojejo u tistmi jeziki ke češ. Vselih se mi zdi lepu, ke se peuski zbori taku ženejo sez tem obiskavanjem jn taku res delajo za prijateljstvo jn za mir.

— Ja, zdej ni dougo tega, je bla ana kantata za mir. Amor vincit. So pršli vkep peuci z Dunaja, s Furlanije jn, se zna, Slo-

venci. Tisto kantato je naredu an Slovinc, Ipavec. Je naredu tudi ano reč v spomin na Simona Gregorčiča, ke so jo godli jn pojali prfina u Lublani. Ma tisto reč je an kritik denu strašno u neč.

— Ma samo aden! Drugi so vsi moučali. Zatu, ke tiste kantate od Ipavca so požegnali jn tudi preskrbeli dnar politični veljaki. Jn taku je bulše moučat. Koštalo je pej dosti zatu ke je blo pevcev aneh štiristu z vseh koncev jn krajev.

— Ja, ta Ipavec dela vse na veliko. Jn misle, de je delo več vredno, če je dosti peucou. Ma po mojem je vse skupej ana figa.

— Dragi moj Mihec, za ano naumnost se zmiram najde dnar, če se gre pej za kej pametnega, je pej kriza. Ma glavno je, de pesem ne pozna meja.

— E, tudi pesem pozna meje. Denmo reč vzhodno nemška policija. Uni dan so u zahodnem deli Berlina jn prou zraven tistga zida nardili an koncert lahke glas-be. Jn znaš, u vzhodneh državah so ku zmotjeni za amerikansko pop glasbo. Jn taku se je zbralo an par taužent šteden-tou prou blizi tistga zida, de bojo poslušali rock muziko. (Zatu ke muzika se sliši tu-di čez zid.) Ma vzhodnonemški policiji tu ni blo prou. Jn so začeli tiste mladenče razganjat s pendreki. Taku je ratala cela demoštracija. Jn so mulci kričali: »proč sez zidam!« jn »Živjo Gorbačev!« »Čemo Gor-bačeva«. Si misleš!

— Taku »pesem, ki ne pozna meja« je pršla prfina čez berlinski zid.

— Taku se je skazalo, de pesem ni sa-mo pesem, ma tudi politika.

— Dandanes je, dragi moj Mihec, vse politika.

SADOVNJAK V JUNIJU

■ nadaljevanje s 7. strani

sekticide. V lepem in suhem vremenu se zarodu škodljivcev dobro godi, v vlažnem deževnem vremenu se ugodno razvijajo bolezn, razen plesni pepelnice, ki se moč-no razvije v suhem toplem poletju.

Pri škropljenju z insekticidi moramo paziti na varnostno dobo, kajti z njimi ne smemo škropiti določen čas pred zorenjem plodov.

Kosimo travo in okopavamo kolobarje mladih dreves in jim urejamo krošnje.

Posebno pozornost moramo posvetiti pinciranju, mandanju in privezovanju ra-stočih mladik pri različnih špalirnih vzgo-jah sadnih dreves.

Do srede junija lahko tudi še dognoji-mo z dušičnim umetnim gnojilom dreve-som slabe rasti in tistim, pri katerih pri-čakujemo velik pridelek.

Ce nimamo jagodičja pod folijo, ga ple-vemo in okopavamo, zlasti jagode po obi-ranju. V rodnem nasadu sproti odstranju-jemo vitice, razen onih iz katerih bomo vzgojili nove sadike.

Beri - širi - podpiraj "NOVI LIST"

Na pozno zorečih češnjah, predvsem hrustavkah, se rada pojavi muha, črvivost češenj.

Ob koncu meseca zori tudi ribez, viš-nje, maline breskev, marelica in sliva. Sa-deži omenjenih vrst zorijo postopoma in tako jih tudi obiramo po zrelosti, kakršna je namensko potrebna.

Z. T.

šem pili, z onim pa se branili piti. Vsi smo bili tovariši, ki smo skupaj prestali napore in viharje, ki smo vlekli za iste vrvi, ki smo zamenjavali drug drugega pri krmilu, viseli drug ob drugem na isti prečki jadra, ko se je pogreznila v valove, in se ozirali, da bi videli, koga je zmanj-kalo, ko se je zopet vzdignila iz vode. Tako smo pili z vsemi in vsi so plačevali; na-ši glasovi so narastli in spominjali smo se nešteti dobrih del tovarštva in pozabili na svoje spore in prerekanja in vsakomur je bil vsak najboljši tovariš.

No, noč je bila še mlada, ko smo dopeli v tisto krčmo, in tista krčma je bila vse, kar sem tisto prvo noč videl od Japonske — krčma, ki je bila prav močno po-dobna krčmi doma ali kjerkoli drugje na svetu.

Dva tedna smo ležali v yokohamski lu-ki in skoraj vse, kar smo videli od Japonske, so bile njene krčme, kjer so se sha-jali mornarji. Včasih je kdo izmed nas z bolj razburljivo pijanostjo spremenil e-noličnost. V takem stanju sem nekoč izvršil pravo junaštvo, ko sem v neki temni polnoči splaval na ladjo in legel lepo spat, medtem pa je obrežna policija iskala moje truplo po vsej luki ter kazala mojo obleko, da bi dognali, čigava je.

Morebiti — tako sem si domišljjal — so se ljudje zavoljo takih reči opijanili. V majhnem obsežju našega življenja je

bilo to, kar sem bil storil, znamenit dogo-dek. Vse pristanišče je govorilo o njem. Več dni sem užival slavo med japonskimi čolnarji in po krčmah. To je bil znamenit dogodek. Bil je dogodek, ki si se ga moral spominjati in s ponosom govoriti o njem. Še danes, po dvajsetih letih, se ga spomi-njam s tajnim žarom ponosa. Bil je sijajna točka, prav kakor so bile sijajne točke, ko je Viktor podrl čajarno na Boninih in ko so pobegli mornarski vajenci mene ople-nili.

Značilno je, da mi je bil mikavni čar kralja Alkohola še vedno nekaj tajnostne-ga. Bil sem organsko tak nealkoholik, da me alkohol sam po sebi ni mikal; kemične reakcije, ki jih je povzročil v meni, me niso zadovoljevale, ker nisem imel nobene potrebe za tako kemično zadoščenje. Pil sem, ker so pili možaki, s katerimi sem bil, in ker je bila moja narava taka, da si nisem mogel odreči, da bi bil manj moža-ka kot drugi možaki pri njihovi najljubši zabavi. Še vedno sem imel sladke reči rad in sem si ob samotnih prilikah, ko ni bilo videti žive duše, kupil bonbonov.

Ob veselem petju smo dvignili sidro in odpluli iz yokohamske luke proti San Franciscu. Krenili smo po severni poti in smo s krepkim zapadnikom prevozili Tihi ocean v sedemintridesetih dneh dobre vož-nje. Zopet nas je čakal lep plačilni dan, in sedemintrideset dni, ko smo bili brez pija-

če, ki bi nam mogla zmešati delovanje mož-ganov, smo neprestano delali načrte, kako bomo porabili denar.

Prvi sklep vsakega moža — star sklep ljudi iz sprednjega kastela na poti proti domu — je bil: »Niti ficka ne za prenc-čiščne pijavke ...« Kajti žal jim je bilo, da so v Yokohami potrošili toliko denarja. Na-to pa si je vsak slikal svoje najljubše pri-vide v duši. Viktor je npr. rekel, da jo bo takoj, ko stopi v San Franciscu na suho, mahnil naravnost skozi pristanišče in Bar-barsko obalo in dal oglas v časnike. S tem oglasom si bo poiskal stanovanje in hrano pri preprosti delavski družini. »Nato,« je nadaljeval Viktor, »bom obiskoval teden ali dva kako plesno šolo, samo da se sezna-nim s fanti in dekleti. Potem bom dobil pristop do raznih plesnih družb in me bo-do povabili na dom in k zabavam in tako bom z denarjem, ki ga dobim, lahko shajal noter do prihodnjega januarja, ko pojdem zopet na morske pse.«

Ne, pil ne bo več. Sedaj je že vedel, ka-ko je s to rečjo, posebno kakor on pije: vi-no noter, pamet ven, in denar bi šel, kakor bi trenil. Na izbiro mu je bilo, to je vedel iz bridkih izkušenj, da izbira med tridnev-nim krokanjem med raznimi pijavkami in krvosesi na Barbarski obali in med vso zi-mo zdrave zabave in družabnosti; in nobe-nega dvoma ni bilo, katero pot naj si iz-bere.